

Systematisk utveckling genom forskning, fakta och goda modeller

- Inledande rundabordssamtal om den svenskspråkiga utbildningen

Enheten för svenskspråkig verksamhet vid Utbildningsstyrelsen ordnar en serie rundabordssamtal åren 2024–2025. Våra tre teman för samtalen är språkmedveten undervisning, välbefinnande hos barn, elever och studerande samt främjande av inlärningsfärdigheter och goda inlärningsresultat. Syftet är att skapa rum för dialog mellan utbildningsanordnare och ledare inom den svenskspråkiga utbildningen, forskare och andra sakkunniga kring forskningsresultat, fakta och goda modeller.

Det första rundabordssamtalet arrangerades *torsdagen den 18 april 2024* och i samtalet deltog representanter för Helsingfors universitet, Linköpings universitet, Åbo Akademi, Nationella centret för utbildningsutvärdering, kommunernas bildningsdirektörer och utbildningsadministratörer. Samtalet var ett avstamp för samtalsserien och ambitionen var att ge olika infallsvinklar till de teman som kommer att behandlas under de kommande samtalen. I det första samtalet utgick vi bland annat från följande frågeställningar:

- Hurdana processer finns det för att identifiera och granska relevant forskning och fakta?
- Hur upprätthåller vi en verksamhetskultur i skolorna och läroanstalterna som systematiskt och kontinuerligt inkluderar forskning?
- Hur kan forskning och erfarenhetsbaserad kunskap stödja skolans och läroanstalternas långsiktiga utvecklingsstrategier?
- Hur kan vi främja forskningens och kunskapens tillgänglighet och spridning?
- Vilka kanaler och forum finns det för att främja diskussion och reflektion kring aktuell forskning, utvärderingar och faktaunderlag?

I samtalet kom följande exempel fram på sådant som redan görs:

- Korta och lättillgängliga webinarier som lyfter fram relevant forskning enligt det tema som behandlas.
- Forskarlärare som kommer in i skolorna och som är anställda av universiteten (halvtid som forskare och halvtid som lärare).
- Aktionsforskning (en kombination av en forskningsstrategi och ett konkret förändringsbehov) som ett sätt för forskningen att närma sig skolan.
- De nätverk som finns i de svensk- och tvåspråkiga regionerna och som fungerar bra som stöd för exempelvis ledningen i kommunerna.
- Kontaktperson på dagstidning som tar emot artiklar från universiteten om forskning. Texterna når på det här sättet en ny publik och med dagstidningen kan man sprida forskningen brett.

Exempel på vad som görs i Sverige:

- Skolforskningsinstitutet och andra motsvarande aktörer i Sverige som har ett uttryckligt uppdrag att verka för att undervisningen i förskola och skola bedrivs på vetenskaplig grund.
- Skolverkets webbplats innehåller lättillgängliga och populariserade presentationer av forskning.
- Atena didaktik – en digital och gratis tidskrift i Sverige som innehåller texter med skolperspektiv på ett lättillgängligt språk och skrivna för lärare.
- I Sverige betonas tydligt att forskningen måste göra nytta nationellt och samverkan med utbildningssektorn lyfts numera oftare fram som ett incitament till exempel för finansiering.

I samtalet kom följande exempel fram på sådant som kunde göras och utvecklas:

- Pedagogiskt ledarskap och strukturer, som systematiskt och kontinuerligt inkluderar forskningen i praktiken behövs för att utveckla verksamhetskulturen. Det behövs konkreta strategier för att ta beslut om vilken forskning som behövs till stöd för att utveckla skolornas verksamhetskultur, men också tid och struktur för genomförandet.
- En pool för studerande med aktuella teman för pro gradu kunde underlätta matchningen och ge ett mervärde och synergier.
- Nyutbildade lärare har ofta ett sätt att jobba och ett vetenskapligt sätt att tänka som kunde användas mera systematiskt i skolan och kollegiet när de börjar som nya lärare.
- Forum där olika aktörer kan mötas och diskutera vilka behov och möjligheter som finns. Målsättningen med forumet skulle vara exempelvis att konkreta förslag från skolvärlden möter forskare, men också eventuella finansiärer, så att forskningsprojekt kan inledas. Experiment och försöksverksamhet som finns i skolorna blir inte, trots att det kan finnas ett behov, alltid mål för forskning. Men forumet kunde också vice versa vara ett verktyg för forskning att nå praxis i skolan.
- En pedagogisk svenskspråkig digital plattform, som är levande och lättillgängligt och som kan innehålla kortare artiklar och videor där man berättar om pågående och aktuell forskning. Också studerande kunde bjudas in för att presentera sin forskning.
- I Finland kunde vi med fördel ha någon motsvarighet till de aktörer i Sverige vars uppdrag är att verka för att undervisningen i förskola och skola bedrivs på vetenskaplig grund.

I samtalet lyfte deltagarna fram hur viktigt det är att ta sig tid för att diskutera och de efterlyste flera forum för en gemensam dialog mellan olika aktörer. Diskussionen präglades av en vilja att tänka om och tänka nytt. Att arbeta kontinuerligt och systematiskt, men också att koordinera och skapa nätverk och forum som stöd för arbetet, lyftes fram som nyckelord för de kommande samtalen. Samtidigt är det viktigt att också hitta konkreta lösningar och att faktiskt agera för att komma vidare till nästa steg och därmed en positiv utveckling.

Under samtalets gång lyftes vikten av att *nå goda förutsättningar för lärande* bland elever och studerande som central. Utgående från dagens situation borde vi börja med att fundera på varför det finns ett illamående i samhället och bland barn och unga, men också på vad som krävs av didaktiken och den pedagogiska undervisningsmiljön för att alla elever och studerande ska ha så goda förutsättningar som möjligt för lärande. När gruppen och undervisningen fungerar, barnen och de unga mår bra och ett grundläggande välbefinnande finns så kan man se resultat i form av förbättrade inlärningsresultat.